

Nevtepeno
Poprijeta Devica Marija

IV letni tečaj, 5 št.

1908. majus

Zmozsna
Goszpa Vogrszka

POBOZSEN MESZECSEN LISZT.

Reditel:

Bassa Ivan plebános vu Novojgori.

Vszebina.

Szresen: Prva majeva pobožnoszt.	129
M.: Szlovenszkim hisam v opombo.	131
Klekl Jozsef: Salve Regina	132
Szlepecz Ivan: Daritev szv. mese	137
„po Cvetji“ S. J.: Zakaj bi proszo, da ne dobim. . .	140
sz.: Kak moremo szebé lübiti	143
Bassa Ivan: Iz zgodovine szv. materecerkve	148
Bassa Ivan; Csasztilci Marijini!	150
—n.: Drűzstvo katoliesanszkoga lűdsztva.	152
Drobis. — Posta	155

**Ki ne dobro, ki je vees, ali menje dobo
sznopiesov, naj mi naznani! Vsza piszma k
meni, vu stamparijo nikaj!**

**Ki sesé liszt dáblati, naj za njega dve
koroni posle na ime: Bassa Ivan plebanos
vu Novojgori — Ujhegy — posta Pusztaszentmihály, (Vasm.) ali naj onomi dá, od
koga liszt prekvzeme vszaki meszec.**

**Sziromáki, ki nemorejo zdaj vesaszi
plácsati, kak vszako leto, tak i letosz lehko
po veeskrátnih sumah, ali pa, kda bodo
meli, naednok plácsajo!**

Csiszti dohodki liszta sze obrnejo na zidanje ednoga
szamosztana (klostra) v krajini Szlovenszkoy na Vogrszkom.

Premiocse leto je osztalo nanjega 300 koron. Zdaj
zse mámo 1100 koron i interes.

Prva majeva pobožnoszt.

Vsze je veszélo, vsze sze radüje . . .
 Prisel je meszec Marijin pa knam . . .
 Vselce brnijo, potok zslab'rüje
 Ptice zsvrgolé, rozse cveto . . .

Deklice szpevajo in je bero . . .
V vence je vijo, v sopke, kito . . .
— Smarnice bodo — v cerkev je neszo . . .
Lepi zdaj mora bit „Materin“ kip.

Zvoni donijo, puno je v cerkvi . . .
Orgle zapojo . . . zacsnoło sze
Szuze vu ocsi, lűbav vu szrei
Bűdo govornika szvete recsi.

Jezus sze szkűzse gor na oltűri . . .
Z krűheca gleda molecse lűűdi . . .
Blagoszlov dűbla mlűűi' no sztűri . . .

Vűszelo ide na delo szvo zsnjim . . .
Trűűe pozűűi szvűűpanjom szladkim :
Blizse k nebeszkomű műűi szem pű.

Szrcsen.

Szlovenszkim hisam v opombo.

1. Tekocsi meszec je zse dávno Mariji poszvecsen : vszaki gorécsi i Marijo ljübecsi krscsenik ga poszveti. Szveta maticerkev odpüsztké na to pobožsnoszt deli.

2. Malo zsele Marija od nász ; edno Zdravo Marijo vszaki den vté namen zmoliti pred Marijinov podobicov, ali njenim kipom (lepo je, cse sze en sopek korin prednjega posztávi, ali sze zvencom öviye) je tüdi zadoszta ; ki pa vecs vcsini, tem bolse je.

3. Te meszec je narava (natura) navadno najlepsa, kaj na Marijo kazse, ki je tüdi najlepso csiszto-cslovecsó naturo imela, zato vszaki, ki csiszto düso sese meti, bo te meszec Marijo gorecse csasztió.

4. Szlovenszke goszpodinje naj né bode sztala vasa hisa brez okincsene podobice Marijine té meszec !

5. Szlovenszke dekle lepo znate popevati, vence opletati, csinite to té meszec Mariji vcsaszt.

6. Szlovenszki decski i mozsje jako znate veszeli, i lüstni biti, veszelo i lüstno molite te meszec Mariji na cseszt.

M.

Salve regina.

»Zato obrni nasa pomocsnica szvoje milosztivne ocsi na nasz!« To te proszimo mi Precsiszta Devica Marija! To vesini nam zapűscsenoj Evinoj deci, to vesini nam, ki objokani iz té szuzne doline k Tebi zdihavamo, k Tebi kricsimo. Posztani ti nasa pomocsnica i kak taksa szvoje milosztivne ocsi obrni na nasz.

To je pomen teh recsih, zsterimi sze zacsne Salve Regine tretji del. V tom deli sze zazavamo na szredbenistvo, zagovornistvo i priprosnje Blazsene Device Marije i na toj podlogi zselemo od nje i zvűpanjem tűdi csakamo pomocs. Isztina, ka je prvi i pravi szredbenik pri Bogi za nasz Jezus Krisztus, kak szveto pismo szvedocsi (I. Tim. II. 5) — (I. Jan. II. 1); on szvoje rane za nasz Ocsi prikazstűje i nam od njega szmilenje proszi. Ali Precsiszta Devica Marija je tűdi nasa szredbenica, ár je Ona z Jezusovim trplenjom vkűp prikapsena. Njoj je za szvoje grehe ne trbelo trpeti, ár jih ne mela, trpela je za nase. I cse je g. Bog to zselo, naj ona z szvojim Szinom vred trpi ino, del ma vu nasem odkűplenji, tak zsele zdaj tűdi naj za njeno sz Szinovinim trplenjom zdrűzseno trplenje mi gresniki miloszt dobimo. Tak je Marija z Jezusom vred nasa szredbenica, tak njoj zato z vűpanjom lahko pred njena szveta lica damo to gorecso prosnjo „zato

obrne nasa pomocnica szvoje milosztlivne ocsi na nasz. “

Zvün toga Marija je escse zato posztavlena, naj bode pri Jezusi nasa priprosnjica. Szam Jezus jo je zato odebrao. Na krizsi nam jo za mater dao ; po szvojoj szmrti jo za branitelico cele cerkvi posztavo. Ona je bila szredina matercerkvi. Ona je podpirala apostolov prosnje ; naj pride na njih Düh Szveti, ona je bila tanacsnica njihova ; njo gledat, njo pozdravljat, njoj v molitvi sze zracsat szo prisli krscesniki iz daljnih krajov. Na njeno prosnjo je Jezus vodo na vino obrno, kda je escse na szveti bio, na njeno prosnjo je pomagao matercerkev, potom ka je vnebo odiseo, o kaj ne bi csinio na njeno prosnjo potom, kda je njo zse tüdi k szebi vzeo v nebo !

Lübezen ne merje. Szveto pismo szvedocsi „kak szmrt, je mocna lübezen, kak pekel je trda gorecsa lübézen, njen zsar je, kak ognja in plamenov zsar.“ (Vis. pes. VIII. 6) Marijina lübezen je tüdi ne mrla i niti je ne mogla mreti, ár vnebi, kak szv. Pavel apostol szvedocsi, osztane jedino lübezen. Tam sze szamo lübiti znájo. Vera vidi Boga, vecs ne trbe vervati, vüpanje ima Bogá, vecs ga ne trebe zseleti, lübezen jedino osztane v düsi, po steroj je ona vu Bogi ; Bog vnjej v nájveksem blazsensztvi. Tak je v Marijinom szrci tüdi osztala njena velika lübézen do Boga i blizsnjega, ktera lübézen edno zsele, jedino edno, naj vsze duse vu Bogi blázsene bodejo. Tisza lübezen, ktera je tak lübila moje düso, ka je jedino szvoje dete, vecs povem, vu szvojem jedinom szini szvojega jedinoga Boga na szmrt dala, pravim, ta velika lübezen je osztala v Marijinom szrci i zsari sze v njeni za mene i za vszako duso vu nebi.

Cse angelje szkrb majo na naso düso i telo i delijo blagoszlov i zdravje, kak nam szvéto pismo (Tobias XII. 12) szvedocsi, keliko bole more to csiniti Marija, kraljica njihová ! Oni sze veszelijo pokorocsinecsemi gresniki i zsalsosztijo v greh zapeljanji neduzsnoga — Jezus je pravo to -- keliko bole more obsütiti potrebo nasega düsevnoga sztana Marija, od vszeh angelov nasz bole lubecsa mati nebeszka !

Ozias in Jeremias szta sze po szmrti molila k Bogi za izraelszko ljüdsztvo i szveto meszto Jeruzalem, kak

nam kniga Machabejcov szvedocsi, Marija, Kralica prorokov to nebi csinila ?

Mojzes i Elias szta szizslobodno z Jezusom zgucsavala, kda sze je na bregi preobrazo, Mariji materi nebi bilo dopüscseno ?

Dopüscseno njej je, pamet mi pravi to, szveta mali cerkev me na to vesi, kda tá nevkantljiva zarocsnica Jezusa Krisztusa, ktera nasz znoriti nemore, nasztavi szvetek Marije Pomocsnice i njo da sz širokim placsom odeto na szlikah pred nasz posztaviti, naj szpoznamo, ka imamo meszto pod tem velikim odevalom ; ona bo zakrila, obranila nasz, le bezsimo podnjega.

Vszi szveti ocsaki, vszi vucseniki cerkveni, vszi szvetci novoga zakona to vcsijo ali sz recsjov, sz pismom, ali zdjanjem. Vszi szo njo proszili i ni eden ne sze vkano.

Szveti Pavel apostol pise : „szvetci sz Krisztusom kralüjejo vnebi“ (II. Tim. II. 11). Kralüje tak Marija tüdi. Pomágajo kralüvati dobromi Bogi, najbole pa more pomagati Marija, ár je ona vszeh szvétcov kralica i Boga rodica. Ona ma tak najveksó pravico za kralüvanje.

Kralüje pa tak, ka pomaga tiszto doprneszti, ka Bog zsele. G. Bog pa vszem nam na düso i telo gledocs szamo dobro zsele, hüdogá niti nemore zseliti, ár je vekivecsna dobrotá.

Marija tak nam tüdi szamo dobro more zseleti i csinili. Zvüpanjom i popravicü jo záto lehko zazavamo : *„Zato obrni nasa pomocsnica szvoje milosztične ocsi nasz !“* Popravici csinijo zato oni, ki vu vszeh nevolah k Mariji bezsijo i pravicsne szo zato i Bogi dopadljive, iz Bozse vole izhájajocse nase vnoge Marijo dicsécse molitvi i prinasz milih szlovencih te drage Marijine peszmi. Oh vzebite sziz je le na vüszta, naj dale donijo, naj sze düzse se, dokonca szveta naj sze glaszijo po nasih dolinah i viszinah i pozni vnüki naj zvedijo, ka szo szlovenci vszikdár lübili Marijo.

Pred, kak dokoncsam, dve zgodbi povem. Edno szv. Antonin nadskof iz Florenca pripovedava. Kda sze je izhodni del katolicsansztva odrugno od katolicsanszke matere cerkvi i rimszkoga ocsó szpoznati vecs ne scseo, i kda je Friderik II. nemski caszar na zahodi proti sztano Krisztusovomi namesztniki i njega preganjao v Syriji je

pa Saladin sultan pobio katolicsanszko vojszko i pravo vero zatreti scseo, te je Jezus, — kak je szv. Dominik vido — tri szulice scseo na zemljo vrzsti, naj pogübi njemi neverno ljüdsztvo i krajine. I Marija je nato obimnola Jezusa i tak ga je proszila, naj ne kastiga hüdobnoga szveta, nego naj na njegovo povrnenje posle szv. Dominika i Franciska. I sztov prosnjov je pomirila szvojega Szina ; szveti Dominik i Francisek z njenov pomocsjov i

z bozsov milosesov orozeniva pa predgata pokoro, nasztavita red franciskanszki i dominikanszki pa milijone k Jezusi nazajszpravita.

Ta drüga zgodba pa pripoveduje od edne szlike. Szv. Bonfilius je iz zahvalnoszti na csészt B. D. Mariji edno lepo cerkev dao zozidati i na szteno je Marijo v tisztoj formi scseo naszlikati dati, kak je ona na Gabrielovo pozdravljenje privolila, ka mati bozsa bo i té poniznoszti

pune recsi veli: „ovo szlűzsbenica Goszpodova, naj mi bode poleg recsi tvoje.“ Szlikar je bio Fra Bartolomeo. Pobozen malar je zse angela i Marijino telo dogotovo, ali njenoga miloga obraza je ne vűpao zacseti bojecs sze, ka on Marijine jakoszti, ktere szo v tom trenutki na njėnom obrazi szijale, ne bode mogocsi izkazati na szvojoj szliki. V miszli zatopljen, kak naj bi naredo obraz, zaszipi i zbűdivsi sze Marijin obraz naszlikan najde i bio je tak mili, tak lűbavipun, ka ga je szamo angelszka roka mogla narediti. Vu Annunciata imenűvanoj cerkvi v Florenci jezero i jezero romarov pride vszako leto pred to szliko Marijo pozdrávľjat i za pomocs proszit. Pobozeno porocsilo nam dá to zgodbo naznánje.

Zdaj dokoncsam, lűbleni csteveci, moje recsi ino vam iz tidveh zgodbice dve cvetlici za szpomenek vtrgnem. Iz prve, ka je Marija mogocsna pomocsti, *vervajte to*: iz drűge, ka ona je tak miloga i dobroga szrca do nász, ka szii mi to nikak nemoremo pred szė posztaviti, *vűpajmo sze zato v njej i z vűpanjem hodimo v vszej nevolah knjej!* Vera v Marijiuoj mogocsnoszti, vűpanje vu njenoj dobroti szla tidve cvetlici. Szklenimo jihve in darűjmo iz lűbezni Mariji dosztakrát, vszaki den.

(Dale.)

Klekl József.

Daritev szv. mese.

Recs bozsa.

Od apostolszkoga vremena mao je návadno bilo, naj bi sze po evangeliumi vcsenjë ali pa recs bozsa (predga) glászila. Gda szo püspecje bili visesnji pasztirje szvoje csrede, vcsenjë i návuk szo oni drzsali. Tá návada pa, naj bi sze po evangeliumi predga drzsála, szvoj zacsétek má z sztároga zákona. Tak cstémo pri szv. Lükácsi (IV. 16—27.) ka je Zvelicsitel vu cérkvi gorisztanovsi cstéo z knige Ezaiás proroka, po tom je pa dolidjao knigo i nazocsnim je návuk drzsao.

Prvi krscsenicje szo záprva vszako nedelo i szvétek nazocsi bili pri predgi i návuki, ár je to k bozsoj szlüzsbí szlisalo. Ikak vrelí szo bili prvi krscsenicje vu poszlúsánji bozse recsi, szvedocsi nam ona okolnoszt, ka csi szo vu vremení pregánjanja glih vu szkritih mesztah, po nocsáh mogli vküppriti k bozsoj szlüzsbí, dönok szo vecskrát nisterne võre dugo predgo pazlivo poszlúsali. Po vremení szo lüdjé vu poszlúsánji bozse recsi mlácsni posztanoli. Tak vu vremení álmóstvénshkoga szv. Jánosa szo szí lüdjé to návado vzéli, ka szo szí med predgov okoli cérkvi pogucsávali. To je zse dúzse ne mogeo glédati té pobozsen püspek. Eduok záto goriprecsté evangelium, on tüdi võsztópi z cérkvi ino ide k onim, ki szo szí tam pogucsávali. Oni

szo pa szamo mrzko glédali, ka scsé püspek med njimi. „Csüdivate sze — kára njé püspek — ka mené eti vidite? Ali morete znati, ka pasztir tam more biti, gde szo nje-gove ovce i csi ovce ne idejo za pasztérom, pasztér more za njimi hoditi. Ali te tak z menom sli vu církev, ali pa jaz tüdi eti osztánem i eti mo predgao, ár je to vam potrebno.“ Rezi recsi szo sli vu církev i vecs je niscse ne vöni osztano. Csi bi sze dén denésnji znajsao eden taksi dühovnik i sztano bi pri cerkvenih dverah, gda sze od predge vöpascsijo! . . .

Zmiszli szí krsceanszka düsa, csi ne lübis recs bozso, i na tébe sze szlisajo recsi Krisztusove, stere je on pravo zsi-dovom, ki szo recs bozso poszlüsati ne steli: „Ki je od Bogá, on recs bozso poszlüsa; vi záto ne poszlüsate, ár szte ne od Bogá.“ Ali z tém sze zagovárjas, ka tak vsze pozábis, ka szí csüo vu predgi. Na to gledocs zapomni szí eto zgodovino. Eden mlájsi redovnik sze tozso ednomi sztaresemi, ka on kaksté pázi na predgo, dönok szí z njé nika nemre zapomniti, vsze hitro pozábi i tak niksega haszka nema z poszlüsanja bozse recsi. Te ga je te szta-resi redovnik po naszledüvajocsoj prilíki preszveto: „Ovo eti szta dve zamázanivi kosari — veli on — vzemi edno i prineszi vu njoj meni vodo z potoka.“ Te mlájsi pa vzemsi kosaro ide po vodo. Ali zamán szo bili njegovi trüdi, ár kak je steo zajimati z kosarov, vcsaszi je vöz-tekla vszaka kapla vodé. Ali na zapoved toga sztaresega redovnika je to zobsztonszko delo trikrát mogeo ponoviti, i po tom njemi je pravo, naj to kosaro nazáj k ovoj dolipolozsi. „Na kakse szpreobrnjenje vidis zdaj na onoj kosari, z sterov szí po vodo hodo?“ — píta od njega. „Szamo telko, ka sze od zamázkov ona ocsisztila,“ bio je odgovor. „Vidis k toj kosari je szpodobna i tvoja düsa. Voda je toti vu toj kosari ne osztánola, ali po njoj sze je ona od szvojih zamázkov dönok ocsisztila. Tak i tvoja düsa, csi szí glih z bozse recsi za volo szlabe pámeti nika nemre zadrzsati, dönok po gosztom poszlüsanji bozse recsi sze tvoja düsa vszebole z csiszti od pregrehskov i zamáz-kov. Naj ti bode to na trost, ka bi düsa tvoja nadale zajimala z vretine vekivecsnih pravic.“

Vu zacsétki sztvorjenja, gda je escse kmica kralüvala na zemli je velo Bog: „Naj bode szvetloszt,“ i nasztánola

je szvetloszt. Po stiri jezero letah sze je pa dühovna tmicsnoszt potegnola ober zémle nájmre satringa i bolvansztvo, te je Bog ob drügim pravo: naj bode szvetloszt; i szkázala sze je szvetloszt od zgorah z nebész; doli je priseo Krisztus, práva szvetloszt, naj bi preszveto tmicsnoszt nezgrüntane blodnoszt; on je cslovecsánsztva dühovno szunce, pravice njegovoga evangeliuma szo pa tráki, steri szvet preszvetljo. Ednok pa, gda zdajsnje szunce vgászne na veke, gda vecs meszec nede dávaó szvetloszt, gda bodejo kapale zvezde, te de Bog ob trétjim pravo: „naj bode szvetloszt“ i te sze na dén szodnji odkrijejo vsza cslovecsa dela. „Vsza bodejo odkrita i vóraszpresztreta pred ocsmi onoga, pred koga králeszki sztolec moremo na szod prihájati.“

To prvo szvetloszt je vuzsgála bozsa vszemogocsnoszt, naj bi cslovek szvojo zemelszko pot, po steroj more hoditi ocsiveszno vido; to drügo szvetloszt, evangeliumszko szvetloszt je vuzsgála njegova szmilenoszt, naj bi pri njénom poszveti cslovek vido ono pot stera pela vu vebésza i ogno sze one, stera pela na szkvarjenje; trétjo szvetloszt, pa vuzsgé njegova pravicsnoszt, naj bi lehko vido vesz celi szvet, sto po kaksoj poti je hodo. Onim ki to drügo szvetloszt zavrzsejo, de sztrahovitna ta trétja szvetloszt, stera sze njim szkázse na dén szodnji ino do kricsali: „Porüste sze na nasz gore i vi bregovjezakopajte nász!“ Záto cslovek krscsánszki naj sze ti nebi trbelo bojati od one trétje szvetloszt, bojdi na tom, naj bi ta drüga, evangeliumszka szvetloszt preszvetila poti tvoje i csi nebi meo vole poszlüsati recs bozso, zmiszli szi na Jezusa ete recsi: „To je pa szodba, ka je szvetloszt prisla na szvet, ali lüdjé szo ráj lübili kmicsnoszt, kak szvetloszt; ár szo njihova djánja hüda bila . . .“

Szlepecz Ivan.

Zakaj bi proszo, da ne dobim.

Dokecs zšivémo vu toj szkuznoj dolini, mámo vszaki szvojo nevoló i szirinaštvó; radi bi sze toga ognoli, radi bi zšiveli brezi vszakoga krizsa i trplenja, kak Adam i Eva pred grehom v paradizsomi. Tozsimo sze drúgim nad szvojimi krizsih, da bi szi je malo zlehtotili, i nisterni bi nam radi pomagali; pa nam nemrejo, drúgi bi nam pa lehko, pa nescsejo. Zato bi bilo za nász náj bolse, da bi sze sz pszalmisztom túdi mi zgledavali proti nebészom: „Szvoje ocsi v zdigávlem na gore, od koder mi pomocs pride“ (psz. 120), da bi proszili koga, steri nam more pomágati vu vszakoju potrebesini. Ali dosztakrat esűjemo govoriti dűse i túdi takse stere bi bilé rade pobožsne: „Proszila szam pa ne szam dobila.“ Zna biti szi túdi ti taksi drági cstevec, lehko tudi ti pravis: „Dosztakrát szam zse proszo, devetdnevnice opravlaó pa ne szam dobo zakóju szam proszo, zakaj bi dužse molo?“ Csi isztina ne szi bio vszlišani kak pravis, szi szám kriv; ali szi pa proszo kakso recs, stera bi ti škodila, ali szi pa szlabo proszo.

Zna biti je bilo krivo, da neszi dobo, kaszi proszo, ar zšivés vu szmrtnom grehi i ga nescses zapűsztití. Csi szi sze z Bogom szkregao i ga neszkoncsno razzsalo, kak szi vűpao prosziti? vej escse szvojega telovnoga ocsó ne bi vűpao, sterim szi sze rávno szkregao. Poszlűsaj ka pravi prorok Jeremiás: „Napačno szmo delali, i k cse-

méram te drazsili, zato sze ne das szprosziti.“ (Zsaloszt. pes. 3.) Po proroki Izaijasi pa govori Bog szam: „Csi tūdi poviksavlete molitev, vasz denok nehom poszlühno, zakaj vase roke szo pune krvi.“ (1, 15.)

Csi szo tvoje roke tūdi pune krvi, tatvine i hami-csije, csi je tvoje szrce puno gizdoszti, lakovnoszti, ne-csisztoszti, nevoscscenoszti, csemérov i szovrázsztva; csi z jezikom ogrizávles, lazses, neszrámmo govoris; csi blizs-njemi delas kvar, i vcsinjeni kvár nescses popraviti, csi nescses greha zapűsztiti i sze pobolsati, te szí szam kriv, da te Bog ne poszlühne. Csi scsés dobiti, ka proszis, szovrázsi i zapűszti greh, i zméri sze z Bogom z dobrov szpovedjov, ali pa pozsalűj szvoje grehe, csi nemres hitro opravití szv. szpoved.

Doszta jih proszi pa nedobijo, ár ne vejo, ka pro-szijo. Szveti apostol Paveo je proszo Krisztusa, naj ga od-szlobodi satanovoga nadlegovánja, pa je ne bio poszlüh-njeni. Krisztus njemi je pravo: „Zadoszta ti je moja mi-loscsa.“ (2 Kor. 12). Zebedeusovima szinoma je Jezus narávnoszt povedao: „Ne veta ka proszita“ (Mat. 20).

Ravno tak bi lahko povedao vnogim dűsam: „Ne vete, ka proszite.“ Csi bi vido i precsteo vsze prosnje, stere lűdje posilajo g. Bogi po Materi bozsoj, po szvetom Antoni i po drűgi szvetnikah, bi sze csűdűvao i bi pravo szam proti szebi: Kak morejo Boga prosziti kaj taksega, stero nebi vűpali pred lűdmih. Doszta jih proszi takse, stero bi njim skodilo, csi bi je dobili, kak sze csté od edne deklíne, stera sze je miszlila Bogi poszvetiti, de-vistvo njemi oblűbili i v szamosztan iti. Ali rada je bila radovedna i je vecskrát posztáplala pri okni, je pozábila na szamosztán i devistvo, miszliti je zacsnola na zsenitev. Csűla je praviti, ka dobi deklína taksega mozsá, kaksega szí zsele, csi sze priporocsi szvétoj Katarini devici i manternici.

Zacsnola je prosziti to szvetnico, da náj njoj dobi mozsá po njenom zselenji; 24 novembra den pred szv. Katarinov, je prav vrelo proszila pred kepom szv. Kata-rine, vu tisztom hipi szpádne kep na tla i szí sztere glavo. Sz tem njoj je stela szvetnica povedati, náj ne proszi takse recsi, ali deklína je ne stela szpoznati bozsega opo-minanja; proszila je scse dale i bila je poszlühnjena.

Mozsá je najsla po szvojem zselenji i sze ozsenila zsnjim. Po zdávanji sze je pelala v mozsovo hizso. Ali gda sze je ta pripelala, sztopi z vozá tak neszrecsno, ka je szpád-nola i szí potrla sinjek. Mrla je prvle, kak je sztopila v hizso mozsovo, stero szí je zebrála na meszto szamosz-tána. (Segneri, cristiano instruito part. 3. ragion. 3.)

Kaj taksega, ali pa ednakoga szí zná biti tūdi zse ti proszo. Ali kak ne dá dobra mati szvojemí detéti nozsa, líki krūh, csi jo proszi, rávno tak i se doszta bole nam ne da vszega-vidocsi i neszkoncsno moder Bog, ka bi nam skodilo csi bi dobili. Csi pa proszis Boga, da bi mogeo szpoznati i pozsalūvati szvoje grehe, sze jih dobro szpo-vedati i pobolsati sze, ali csi proszis da bi sze gresniki szpreobrnoli i sze zvelicsali sze lehko zaneszés, da bodo poszlūhnjene tvoje molitvi. Tūdi csaszne recsi szlobodno prorszis, kakti zdrávje, szrecso pri zsvini, dobro letino, ali kakso drūgo recs, pa vszigdár pravi : csi Bog scsé, csi de mi tá recs pomágala k zvelicsanji : sz Krisztusom pravi : „Ocsa, csi je mogocse, v, zemi te kelih (krizs nevoló) od mene : pa ne moja líki tvoja vola naj sze zgodi“ (Luk. 22, 42.).

Proszi pa vsze zvūpanjom. Zakaj szveti apostol Jakob pravi : „Steri dvoji . . . naj teda ne miszli taksi eslovek, da bo kaj dobo od Goszpoda“ (1, 6. 7.). I Krisztus szam právi pri szvétom Mátaji : „Vsze, ka koli proszite v molitvi, csi verjete, bote prijéli“ (21. 22). Csi trdno verjes, da bos poszlūhnjeni, sze ne navolis i ne nihás moliti, csi rávno ne szí v csaszi poszlūhnjen. Sztanovitno proszi tak kak vcsi szveti apostol Paveo : „Bodite sztanovitni v molitvi“ (Kolos. 4, 2.). Pa zná biti bos pravo : „Zse dugo proszim, pa scse ne szam dobo“. Pogledni nikelko, kak molis ? Ne szí znábiti med molitvov drémao, okoli glédao, razmisleno molo, z naváde, da szrcé ne znalo ka szí zje-zikom zgovárjao ? Kak bi naj Bog poszlūhno tvoje prosnje, ka scse szam nevés, ka proszis, gda molis ? Csi szí do zdaj tak molo, sze ne tozsi, da neszi poszlūhnjeni, líki szam szebé tozsi i zacsní moliti pobožno, vrelo sztano-vitno i vdani v bozso volo.

„po Gvetji“ S. J.

Kak moremo szebé lübiti.

II. Vinszko pilo i cslovecsa velka csészt.

Ne dajte sze zapelati! Ne praznűvajocsi, ne bol-
vancsarje, ne ki zákon prelomijo, niti pijanci nedo
ládali králesztvo bozse. (I. Kor. 6, 9—10.)

Ka je vszakdanésnje delo, to za malo stimamo. Ki vszaki dén vidi gorisztánoti szunce, onomi de to kraszno lepo videnje szplóh proszto delo: ali sto bi vu szvojem zsvilenji szamo ednok vido goriidocse szunce, on bi sze z toga prelepoga videnja nigdár nebi szpozábo. Ki vszaki dén sztotke pa jezerke noszi vu szvojih rokáhl, on nede doszta márao za peneze, csi je szamo ne szkopi i paroven: ali ki vu szvojem zsvilenji szamo ednok sztiszkáva jezerko vu szvojoj prgiscesi, onoga szrcé de litrej bilo. Itak szmo i z drűgin delon. Pri lűdomorsztyvi sze vszaki cslovek sztrszne, ár je té greh — Bogi hvála — escse ne tak návadno goszti: ali vidivsi pijanoga csloveka sze zse nancs vecs ne szpácsimo, ár taksega csloveka, komi je vino glavo zmotilo, vecskrát vidimo. Záto pijansztvo lűdjé nancs prevecs ne zamerijo.

Taksega mislenja lűdem sze glászijo recsi apostola: „Ne dajte sze zapelati! Ni praznűvajocsi, ni ki zákon prelomijo, niti pijanci nedo ládali králesztvo bozse.“ Ka

lűdjé za málo stimajo, to Bog za velki greh vzeme, steri csloveka vőzapré z nebeszkoga králesztva ino ga na szkvarjenje szűne. Z nácsisimi recsmi to telko zadene, ka je pijansztvo szmrten greh, eden z teh szedmérh glávnih grehov.

Zaka je tak velki greh pred Bogon pijansztvo? Na to pitanje scsém zdaj odgovor dati.

1. Ne szí nam trbej doszta premislávati i previdimo, ka je etoga vidocsega szveta cslovek nájlepse sztvorjenje. Escse divji lűdjé szo v pamet vzéli, ka je cslovek kaj vecs od ovih szvorjenj, csi szo glih nisterne sztvári mocsnese, prilicsnese od csloveka.

Ali ka je ono, stero csloveka za krata vszeh sztvorjenj posztávi? Telo nase je kak zsvinszko i vu telovnoj moci pa bisztron csűtenji sze cslovek nancs nemre priglihávati k nisternoj sztvári: ocsi orlov oszramotijo cslovecsi pogléd, oroszlan je mocsnesi od kaksega sté csloveka. Ali vu csloveki jeszte nika, ka vecs valá od telovne moci, ka ober vszeh sztvárih povzdigne csloveka, to je ona bozsánszka perinja vu csloveki, stero za pamet i rázum imenűjemo. To je szamo cslovek zadobo na zemli od Bogá, z tém kralűje on ober vszeh sztvorjenj z tém priszili on sztvári escse naturálszke moci, naj bi njemi szlűzsile.

Sto je, ki zadrzsi mocsen vőter, ino ga priszili, naj bi gnao mlinszko kolo? . . . Sto je komi szlűzsi vrocsi szopot? . . . Sto je ki goriprime escse nebeszki bliszk ino ga na telko okroti, ka z njim kola vozi (elektricsna zseleznica) ino vu kmicsnoj noci szveti? Ka nemrejo vesiniti naturálszke grozue moci, ka nemrejo vesiniti mocsne sztvári — to lehko vesini szpameten cslovek. Nájvéksa mocs na szveti je tak: ne mocsen vihér, steri rasztje podéra, ne ona szopotna mocs, stera vise szto kol zmécsave pela, ne bliszk nebeszki, od steroga pecsine pokajo — nego nájvéksa mocs na szveti je pamet csloveca, ár ona vőter szopot, bliszk vu szvojo szlűzsbo podvrzse. Pa vszaki zná, ka je on goszpod, ki drűgomi zapovedáva. Porazméte mené, nescsem cslovecse gizdoszti escse hole napihnjati. Ali ka je pravica, to vőpovem. Szau Goszpodni Bog nam je na znánje dao, ka je cslovek vecs od vszeh sztvorjenj, on je goszpod i kral cele zemle.

Odprite gori knigo sztvorjenja. Vesaszi na prvom sztráni nájdemo recs Bogá, ki je csloveka sztvoro: „Napravmo csloveka na kep i szpodobnoszt naso, ki bi goszpodáro ober morszkih rib, ober nebeszkih ftic, ober zverine i na celoj zemli i ober vszeh lazécsih sztvárih, stere sze giblejo na zemli, i sztvoro je Bog na szvoj kep csloveka“. Ovo cslovecsa velka csész, vu stero ga je ne kral ali caszar, nego szan Goszpodni Bog poszlavo.

Vsze, ka jeszte na nébi i na zemli, je z bozsi rok prislo. Vszeznajocsega Bogá rázum je vözgrüntao szvet i vszemogocsna vola njegova ga je dogotovila. „Veli Bog: naj bode szvetloszt — i grátala je szvetloszt. Veli Bog: naj rodi zemla zeléno trávo! — i tak sze je zgodilo.“ Ali gda Bog scsé okoronúvati szvoja sztvorjenja, te szí nájdnok na szébe zmiszli i na szvoj kep je sztvoro csloveka. Ne vzeme szí modlo od zse sztvorjenih sztvárih, nego vu csloveki szvojo szpodobnoszt na szvet prineszé. Tak ne szo szamo velke recsi, nego isztlinszka pravica, ka je cslovek goszpod i kral ete zémle, ki vu szebi noszikep bozsi . . . Ali vu kom táli je szpodoben cslovek k szvojem i Bogi i Goszpodi? Bog nema tela: tak na telo gledocs cslovek k njemi szpodoben biti nemre. Bog je csiszti düh, ki má rázum i szlobodno volo. I cslovek je rávnok vu tom táli szpodoben Bogi, ka on tūdi má rázum i szlobodno volo.

Vszako sztvorjenje Bogá hváli, zmozsnoszt i modroszt njegovo nazvescsáva; ali ni edna zvezda, drevo, korina, sztvár ne pozna Bogá. Záto je Bog sztvoro csloveka, naj bi dopuno, korunúvao delo sztvorjenja, naj bi bio sto taksi na zemli, ki je mogocsen njega Goszpoda i Sztvoritela szvojega szpoznati.

Ali kakda szpozna cslovek Bogá szvojega? Ne z ocsmi, ne z vühami kak szpoznáva szlarise, brátjo i priátele szvoje — nego z pámetjov szpozna on Bogá szvojega. Pámet je szamo cslovek zadobo i rávno po njoj sze ober vszeh sztvárih povzdigno.

Ali z tém esese nevejmó vsze od vizzoke cslovecse csészti. Kniga sztvorjenja nam od toga esese vsze ne povej. Csi prav scséte znati, ka je cslovek? te preglejüjte telikájse i evangeliumszke knige i tam te csteli esese vecs od cslovecse vizzoke csészti.

„Ka valá csloveki, csi bi glih celi szvet zadobo, dūso bi szi pa szkváró ? — právi Jezus vu evangeliumi — i ka bi mogeo dati cslovek za odkūplenjé szvoje dūse ?“ . . . Cslovek z nikim nebi mogeo odkūpiti szvoje dūse, ár je dūsa kep bozsi. Szamo Bog zná za dūse dosztójno ceno dati. Cena cslovecse dūse je pa : vcslovecsenjé Sziná bozsega, njegovi trūdi, molitvi, moke i krizsna szmrt. Csi znati scséte, ka je cslovek, — sztopte pod krizs i tan glédajte ne z ocsmi, nego z rázumon zgodovino velkoga pétka. Premislávajte szi : sto je, ki viszi na krizsi, premiszlite szi : ka je mogeo on trpeti i szpitávajte : za koga je vcsino on vsze ono, ka je vcsino ? — i te porazmite velko csészť cslovecso. Tak velki je cslovek, ka je szan Szin bozsi mro za njega na krizsi. Tak velki je cslovek, ka szejje za njega krv Szina bozsega prelevala.

2. Glédajmo zdaj zse, kak pijánec na nikoj szprávla szvojo velko cslovecso csészť.

Té zsaloszten kep, steroga morem popiszati, je vam vszem znáni. Tan vu grabi kre poti lezsi eden cslovek. Szamo odzvūna je cslovek ; szamo vu cslovecsi gvant je oblecseni. Z nogami ne láda, gucsati nevej, szamo jeklá. Ni szvoje imé nevej povedati. Z vōobrnjenimi ocsmi zija . . . tak da bi sze bozsza perinja : dūsa odszelila z njegovoga tela. Iscsite vu njem csloveka, iscsite vu njem kep bozsi. Zaisztino ne najdete to vu njem.

Cslovek kak kral zémle ednáko sztápla — pijánec sze pa vu blati kobáca, ár ga nogé njegove ne drzsijo. Cslovek razumlivo gucsi — vu njem pa ni kaple razuma ne nájdete. Vinszko pilo vneszé rázum od csloveka. Té lezsécsi pén bi bio kral zémle, kep bozsi, brat Krisztusov, ōrocsnik králesztva nebeszkoga ? . . . Nancs ga za sztívar nemrem povedati. Ár sztívári hodijo i vsza szvoja csūtenja nūcajo. Sztívar nancs nemre na telko priti, kak pijánec. Zátó právi zse zdrava pamet : Pijánec je od neme sztívári pozadnejsi.

Vnogo nevol i betegov zla csloveka doszégnoti, ali ni edna je ne tak nevarna, kak csi sze njemi pamet zmesa. Ali nebi pravice gucsao ? Povej mi szamo ti ocsa i mati ka bi csino, csi bi szi mogo zvoliti, naj bi sze

tvojemi deteti plúcsa zvuzsgala, noga sztrla, ali pa na celo zsvilenje pamet zmejsala? Stero bi szí zvalo?

Jaz miszlim, ka bi tvoje ocsinszko szcé to pravilo: csi zse more trpeti moje dele, naj bo ono ráj vu kaksemsté betegi, naj Bog ráj njé k szebi pozové — ali ka bi moje dele, do szmrí vu zmejsanoj pámeti bilo, od toga me naj odszlobodi Goszpodni Bog. I ovo pijá nec szí szam rad zmejsa csi glih na krátki csasz szvojo pamet! Jeli razmite zdaj zse: zaka je velki greh pijansztvo, zaka právi apostol; ne dajte sze zapelati . . . pijanci ne bodo ládali králesztvo nebeszko.

I csi sto escse zdaj nebi steo porazmeti i za malo stimao pijansztvo, od onoga escse szpitávam: Na csi za tak malo stimas pijansztvo, povej mi, jeli bi rad bio, csi bi vu taksem pijánom sztálisi na tébe priseo szod bozsi, jeli bi rad mro vu taksem támni? . . .

3. Drúga cslovecsa lepa lasztivnoszt je: szlobodna vola. Na to gledocs je túdi cslovek na bozsi kep sztvorjeni.

Ka je vola bozsa, od toga nam guesi vesz celi szvet, vu steroga ednom málom koti mi túdi zsvémo. Bilo je vremen, gda je escse ne bilo szveta. I po bozsoj voli vsze je nasztanolo.

Edna recs, stero szamo od Bogá lehko právimo, nam na znánje dá, kak delavna je bozsa vola — i tá recs je: sztvoriti. Prvlé je nika ne bilo, ali da je bozsa vola dokoncsala — nasztano je szvet, steroga velikoszt i lepoto je cslovecsa pamet escse vözbroyiti ne mogla.

Sztvoriti cslovek nemre, ár je to tak velka oblászt, ka jo ni cslovek ni angel podneszti nemre. Ali csi glih cslovek z nicseszá nemre kaj napraviti, dónok z kaksega zse sztvorjenoga poistva zná kakse novo delo vküpposztaviti. Vszakojacski masinje i prilicsne skeri nam glasznovito oznanújejo, ka biszter rázum i mocsna vola níkak csloveka Bogi szpodobnoga vcsinijo.

Ali Bog ne szamo, ka je sztvoro, nego tekáj i ravna ete szvet. Z níkaksim tálon, na kelko je mogocsen, cslovek to túdi csini: z rasztlin i z zsvine szí haszek jemlé, njé plodi i naturalszke moci vu szvojo szlúzsbo naprezsé.

SZ.

Iz zgodovine szv. materecerkve.

— Konstantinovi szini. —

Konstantin veliki je vmro leta 337. r. Kr., kak szmo zse esteli. Za njegovov szmrtjov je to ogromno velko caszarsztvo prekslo na njegove tri szine : Konstantina, Konstancija pa Konstanta. Pri szmrti szvojega ocse szo ne bili, nego kda szo zvedili od nje, szo sze pasc ili drzsanje razdeliti med szebom, kak njim je ocsa preporocso. Konstantin II. je zahod vzeo, Konstant szredino, Konstancij pa izhodni del drzsanja. Szamo ka szo ne jako zadovolni bili — vszaki bi rad celo meo, kak déndenesnji, csi sze bratja delijo — pa szo zacsnoili boj med szebom. Najob-prvim Konstant pa Konstantin. Leta 340-ga je Konstantin vu boji poleg Akvileje szpadno pa je po taksem Konstant vzeo prek tūdi njegov tao caszarsztva ; szamo ka ga je ne dugo vszivao, ar sze je proti njemi za 10 let eden njegov podlozsnik, Magnencius po imeni, porebero ino vu tom boji je tūdi on szvojo szmrt naiseo. Po taksem je zdaj te celo caszarsztvo znova eden szam, Konstancij, meo vu rokaj.

On je escse za zshivlenja Konstanta navkūper z njim dao nove zapovedi na obrambo krsztsansztva, szamo ka szta onjeva prenagлива bila pa szta zacsnola ne szamo z predganjom ino obrambov, nego tūdi z prisziljavanjom pogane na pravo vero szpravlati — to je pa hvalinga ar sze vera z prisziljavanjom siriti ne szme. Na

szlednje je escse Konstancij 355-ga leta vsze poganszke cerkvi dao zapreti, vsze daritve je prepovedao, pa je z szmrtjov popreto vsze one, ki to zapoved ne obderzsijo. To prisziljavanje krscsansztva sze poganom ne dopadnolo, nezadovolnoszt je vszikdar veksa bila med njimi, caszar pa, kda je to zacsũo, sze je presztrahso, ka ga vmorijo pa steroga iz njegovih szvorodcov posztavijo za caszara. Zato je szvoje szorodce dao szpomoriti do ednoga, steroga je vu Gallio med nepriatele poszlao, ar sze je vũpao, ka tam preide. Nego ete — po imeni Julian — je vojake vu onom tali caszarsztva prebivajocse szebi prikũpo ino je zacsno z njimi boj proti szvojemi vũjci, Konstanciji. Na to sze je on tũdi pripravlao na boj, nego prvle, kak bi nasztopo vojszko, je vmro leta 361-ga po r. Kr. ino je z tem caszarsztvo Juliani osztalo.

Bassa Ivan.

Csasztilei Marijini!

Hodite k Mariji Zellszkoj!

Szvéti ocsa, rinszki papa, zdaj obszlűzsavajo 50 lelnico szvojega dűhovnistva. Ne zselejo nasz v Rim, ar tam zdaj szlobodnozidarci i szocialdemokratje vladajo, steri szo pobożsnim romarom protivui. Za to zdaj celi szvet miloscsine pobira za szv. ocsó ino szpomin ete szlovesznoszti doma obszlűzsava z tem, ka szi ponavla dűse, ka scsé rászti vu pobożsnoszti, vu bogabojaznoszti, vu vernoszti k szv. materi cerkvi i k njenoj vidljivoj glavi: szv. ocsi papi.

Vogrszki szlovenci! Mi nase dáre tűdi naberémo ino je poslemo radi na pomocs sz. ocsi, nego drűgi tao zseljenja szv. ocse nam je escse bole potreben: to je ponovljenje dűse.

Pa kak to vesinimo? Kde de nam lepsa prilika za to, kak pri Mariji? Zato hodte k Mariji!

Po Stevanovom 21—22-ga mėsnejka idemo, csi máte volo.

Idemo na to glaszovitno mėsztó, kde zse 750 let razszipávle miloszti szvoje Marija vszem narodom zemlé.

Idemo ne kraje, ne szvet glédát, nego dicsit, hválit, Kralico nebeszko.

Idemo proszit za pomocs nájszlájso Mater naso.

Idemo klécsat, zdi havat pred nogé brezi greha popri-jéte Divice, naj nam pomága vu szlaboszti proti naszladnoszti greha.

Idemo ne pobiti, nezadovolni, zamisleni, nego veszelo szkakajocsi, med peszmov i molitvov k onoj, stera nam vretine miloscse odpira, kak zsédén jelen bezsi k mrzłomi sztűdenci vrocse goré.

Hodite vszi, ki szte szamo mogoesi !

Do Radgone peski, tam odnet po zseleznici do Au
— Seewiesena.

Processija ide z dopüsztšenjom milosztivnoga püspeka.

Voditel do nam Mil. Velecsastni Goszpod dr. Ivanóczy
kanonik i tisinszki esperes-

Zseleznica kosta 10 koron szem-tam. Ki scsé idti,
naj sze ogłaszi pri szvojem goszpodi Plebanusi ino 2
korone naj doliplácsa, drúgi 8 koron pa eden tjeden prvle,
kak mo sli.

Csi nasz bode 300, te zse moremo idti. 70,000
katolicsanszkih szlovencov je na vogrszkom ; csi de vszaki
200-ti sô, te zse moremo idti. Iz 200 lüdih eden ! Szlo-
bodno polovica. Tem veksa de csaszt Mariji prinesena,
tem véksi de haszek za düse, stere do edna-ovo nadigavale
z peldov na pobožnoszt.

Glászite sze kem prvle pri goszpodaj plebanosaj, ka
de gvüsno !

Bassa Iván.

Drůzstvo katolicsanszkoga lůdsztva.

Ka je pa to? Zakaj je potrebno drůzsiti katolicsanszko lůdsztvo? Ne zdrůzsi nasz zadosztu szv. maticerkev?

Nej! Ár szo vnogi, ki szebe za katolicsane drzsijo pa szo li ne katolicsanje vu njihovom djanji. Za to scsemo mi zdrůzsiti oné, steri szo ne szamo vu krsztni knjagj katolicsanje, nego tůdi vu zsvljenji.

Szvet sze obraca, nova mislenja, nove znaidbe i nova znanja sze razsirjavajo med národami, pa vu etom novom szveti je velki boj med lůdsztvom za to, sto bi bio prvi i kak bi bio blazsenesi.

Nepriátelje szv. materecerkve szo vu tom boji zse zdavno szprevidli, ka eden szam malo more, zato szo sze zdrůzsili — zovejo sze za szlobodnozidarce, za szocialiste, za anarchiste, za liberalce pa jasz ne veim escse kak — pa vszi z ednim nakanenjom delajo, stero je: porůsiti szv. matercerkev, na nikoj szpraviti katolicsanszke narode.

Trgovino, novine, poszrojilmice, bogse szlůzsbe vu rokaj majo — vsze szo nam zse z rok vzeli, ka kaj vrednoga mámo, pa zdaj z onim bogasztvom ino z onimi szlůzskami, stere szo szí od nasz pred nasim noszom szpravili, delajo proti nasoj veri, proti nasemi szíromastvi, ar nasz scsejo z csiszta unicsiti.

Pa kak je to kak dalecs moglo pridti? Hm, szamo tak, ka szo katolicsanci szpáli. Z glávnm mesztom vorszszkoga — z Budapestom — zsidovje ravnajo pa je tam trikrát telko katolicsanov, kak zsidovov. Pa po drůgih krajinaj je tůdi tak, ka je eden iz onih goszpod, drůgi pa njegovi szlůzsabnicje! Pa csi ne — te je taksi, ki vero z nogov tláci, ki sze z pobožnoszti nasega lůdsztva szmejé, ki je neprijateo nász i nase vere.

Tomi scemó pomocsti, za to sze nam potrebno zdrúzsiti.

Vu januari tekocsega leta sze je zacsnoło vu Buda-pesti *drúzsztvo katolicsanszkoga lúdsztva* pa sze je razsirilo vu stíraj meszeczaj po vszem vogrszkom tak, ka dnesz zse vu 1000 vesznicaj do 70,000 kotrig ma.

Ka pa scsé to družstvo zdaj? Nikaj drúgo, szamo to, ka katolicsanci nazaj pridejo na szvoje meszto, ka bodo oni zapovedavali eti, ne njihovi nepriatalje. 19 million lúdih zshivé na vogrszkom pa z teh je 12 million katolic-sanov — pa bi li katolicsan bio na etoj zemli ta naj-bozsnesa sztívar? Ne, pa jezerokrát ne!

Vszaki katolicsan, ki 16 let vósztar, bi sze mogeo notri zapiszati vu eto drúzsztvo — vu vójszko proti nepri-jatelom katolincsansztva.

Nego csákajte! Mlecsnjekov nam trbej vu njem. Steri-szi szamo domá pri pécsi zdihávlejo, ka de z toga szveta, vósztopiti pa ne vúpajo pred szvet, oni naj duzse pisz-nivijo za pecsjov — dobra hrana bodo za vrane.

Ár vszaki, ki vu eto drúzsztvo sztopi, more ete zapovedi drzsati:

1. Tvojo vero vszikdar i vszesirom vadrúvaj i vszikar poleg njé csini vu zvúnesnjem zshivlenji túdi.

2. Pri vszakom deli szí premiszli ka tvoja vóra na to pove ino tak csini, kak ona zapovedeva.

3. Vu vszakom deli obcsinszkoga zshivlenja szí tao vzemi ino vsze poleg tvoje vóre szodi.

4. Vszesirom one pomagaj z recsjov, z djanjom i votumom, ki szo vu drúzsztvi katolicsanszkoga lúdsztva notri.

5. Tomi drúzsztvi osztani do szmríti veren.

6. Voditelom drúzsztva bodi podvrzseni, kak vojak szvojemi officeri.

7. Vsze recsi kotrig toga drúzsztva tak opravljaj, kak csi bi sze za szebé szkrbo.

8. Eden za vsze i vszi za ednoga!

9. Vsze, ka je dobro voditelom drúzsztva znati, njim hitro daj na znanje.

10. Iscsi nepresztanoma nove kotrige za drúzsztvo pridobiti.

Toje zapoved družstva. Šesés jo obderzsati? Te szłopi notri pa sze drzsi toga.

Nasztávi sze lehko. 10 vasz vküper pride pa sze podpisete ino szí zeberéte ednoga prednjega za voditela pa dá vszaki *edno korono na leto* pa imena z penezami poslete v Budapest na ete naszlov: Družstvo Katolicsansz-koga lűdsztva, Budapest, VIII. kraj Szentkirályi-vulica 28. II. 17. Pa tam odnet dobite za vaso korono pizma, cstenjé od vszakoga dugovanja, stera vam je potrebno, ali dobro znati. Predszednik družstva je Rakovszky Stevan, vicepredszednik drzsavne hízse ino drzsavni poszlanik lűdsztva sztranke.

Vicepredszedniki szo Proliaszka Ottokar pűspek sztol-nobelogradszki i Zboray Miklós poszlanik lűdsztva sztranke.

Pűspecje nasi nam preporacsajo to družstvo, nevola nasz je zse zuam zadoszta navesila, ka nikaj moremo vcsiniti, csi scsemo katolicsanci osztati zato: Katolicsanci naprej! Zasztavo vizziko! Dnesz nam je escse mogocse, vűtro nam bode zse zná biti prekeszno!

— n.

Drobis.

Zemlo razdeliti. To je tiszti krics, steroga denesnji den cslovek od vszeh sztranih csüje iz vüsztt zapelanoga lüdsztva nájobprvim popovszko zemlo, pravijo, k csemi je popi telko imánja? Hm, ka pa csi bi prvle mi onih zemlo pa peneze steli deliti, ki escse vecs majo, kak popevje pa ki nezadovolnih sziromákov ocsi záto na popovszko obrácsajo, naj njihovo bogásztvo niscse vpamet ne vzeme. Glejte nájnovesi racsun : Rimszko-katolicsanszki püspecje i uadpüspecje májo na vogrszskom vszi vküper 861.542 plügov zemlé, káptalanje 494.439 plügov, klostri 145.225 plügov, apatije i prepositure 148.323, cerkvi, fare 24.320 plügov ; greskokatolicsanszki 95.304 plügov, kalavinje 146.004 plügov, luteranje 50.062 plügov, unitariusje 10.600 plügov, zsidovszke cerkvi i popevje 1.383 plügov — vsze vküper 2.259,273 plügov — Proti tomi vszeh vogrszkih vadlűvánj imánji je na vogrszskom 6.970,140 plügov zemlé vu zsidovszkih rokaj, to je 4 million i 700 jezero plügov vecs, kak vsza vadlűvánja navküper májo. Csi sze popovszko razdeli, te na vszakoga csloveka eden deszeti tao plüga pride, csi zsidovszko, te vszaki $\frac{1}{3}$ tao

plúga dobi pa mi li ne guesimo tak, kak oni, ár mi pos-
tújemo vszakoga pravice ino za krajo drzsimo vsze, ka je
proti pravici vzéto, csi li z drzsávnov právdov. Lúbi
moji, ne z razdelávanjon lúdszkoga, nego z delavnosztjov
i sparavnosztjov sze szvet hráni. Moli pa delaj, pa ti Bog
dá vszakdenésnji krúh brezi kraje i ropanja túdi.

Pár racsunov i recsih od alkohola — od vsze pi-
jacse, stera opoji csloveka :

Manning, glaszovitni kardinalis i púspek anglezski
právi : „Nájvéksa nevola cslovecsanszkoga drúzstva, náj-
véksi beteg, steri mozgé lúdsztva pocéca, je pilo ; to je
ona odpreta rana cslovecsansztva, stera celi rod cslove-
csanszki na nikoj neszé.“

Gladstone, glaszovitni angelszki miniszter, pa etak
právi : „Vu denésnjem vremení pijancsivanje vecs kvára
vecsini cslovecsemi rodi, kak bojne, pestis i glád navküper.“

Moltke, glaszovitni nemski vojvoda je pravo : „Alko-
holiszticsna piacsa je nájvéksi neprijáteo cslovecsanszkoga
národa.“

Vogrszkoga drzsanja sziromaski delavci vszi vküper
431 million koron zapijejo vszako leto vu zsganici. Vsze
pijacse poprek vogrszki národ vise jezerokrát million ko-
ron kostajo vszako leto !

Vszi boji szlednjih treszeti let szo 80 jezero million
koron kostali pa dve i pol millionih lúdih szpoklali —
pijacsa je pa vu tom isztom csaszi na szamom anglezs-
kom kostala 80 jezero million ino je szprávila edno mil-
lion pa oszemszto jezér lúdih vu ráni grob. Pa sze od
boja vszaki boji, od pijanoszti pa malo sto.

Z pijáncov decé sésztkrát telko szpadne vu plúcsne
betege, kak z decé trezno zsivocsih lúdih.

Szociáldemokrácia sze od tisztoga mao siri med lúd-
sztvom, ka szo sziromaski delavci vu pijancsivanje za-
topleni.

Kak de pa ostarjás zsivo, csi ne bode pijáncov ? Hm ;

steri kresmar na pijance racsuna, onomi de bole, csi na nikoj pride pa de so meszto locsenjá okápat, kak drůgi posteni cslovek; steri je pa szam trezen pa lůbi trezne goszte, on pa záto te tůdi ne vmerjé od gláda.

Z Amerike nam pise eden naroesnik nasega lizta par recsi, stere bi vam radi vszem na estenjé posztavili:

„To vam odpisem, kakse je zsvljenje eti. Dare szam sze szem pelao, je lepo vremen bilo, nego moje ocsi szo záto li oblák vidile. Lepoga szam doszta vido pa ka mi haszni, da szam eti pod tihinszkov oblásztjov, kak szuzs-nik nancs mojemi Bogi ne morem tak szlůzsiti, kak sze dosztája. Pa to szi náj tůdi niscse ne miszli, ka eti z vejacsov grábijo peneze. Szo tů vnogi, ki bi radi domo sli pa ne morejo, ár proti pouůcajo, ka szlůzsijo, na vszakdenésnje potrebesine. Kelko jih jé eti, ki pszůjejo vszaki dén tisztoğa, sto ga je szem narátalo. Kelko jih jé, ki je priseo pa vecs nikdár ne bode so domo, ár je zakopani poleg kakse růde, ali fabrike, stera ga je vmorila. Jasz szám szam tůdi bio zse vu velkoj nevarnoszti pa me je bozsa pomocs i obramba blázsene, Device Marije záto obdrzsála. Zdaj pa komaj csákam csasz, vu sterom bom mogocsi nazáj idti na dom pa znova szlůzsiti Bogi ino poszlůhsati návuk bozsi.“

To je vu pizmi pa je za tri strtine onih, ki szo tam, isztina. Csi pa nisterni szo, ki májo szlůzs: niscse sze naj ne mesa z tem; eti domá sze tůdi bole poszrecsi nisternim pa záto amerikanci ne pridejo szem szrecse iszkat.

X. Pius papa szo ne dugo priliko meli szi z nisterimi od stamparije, to je od knjig ino novin pogucsavati pa szo te etak pravili:

„Kak velka recs je dobra kniga, ali dobre novine, to scse izda ne zarazmijo vnogi. Vnogi důhovnik ne, tem menje pa njegovo lůdsztvo. Sztari lůdje tak pravijo, ka szo novine nova recs pa szo vu sztarom csaszí zadoszta důs resili, kda escse novin ne bilo. Vszikdar szamo od toga

gucsijo, kak je bilo inda ! To pa pozabijo, ka je dnesz ne tak. Inda je ne bilo telko bozsnihi knig ino novin, stere bi dúsan telko kvara delale, kak zdaj pa te ne potrebno bilo proti bozsnihi túdi dobrihi, kak zdaj. Da pa mi ne zsvemo „inda“, nego zdaj. Neverne novine norijo, na nikoj szpravijo krscsanszke narode. Zaman zidamo sole, cerkvi, missziionszke hizse, csi je ne obranimo z dobrimi novinami ino ne odvrnemo od nasega lúdsztva csemera pokvarjenoszti.“

Tak gucsijo szv. Ocsa od novin i cstenja. Kelko lúdihi je, ki ne vidijo, ka szvet napredúje pa ka nam je dendenesnji potrebna vu zsep dúsevna hrana, ar nasz ovacsi vszaki nore z nog pobere z szvojov szvetszkov nevernov znanosztojov.

Csemér, steri národe kole, je vszaka alkoholisztiesna pijácsa. Za alkoholisztiesne pijácsse zovémo vszako takso tekocsino, stera vu szebi csemér má, od steroga cseméra pijánsztvo nasztane. Takse szo : rum, zsganica, vino, piva, most i t. d. Inda szveta szo lúdjé vino i pivo vszivali nájbole, denesnji den sze je pa národ na zsganico návceso. Pa escse vnogi szo, ki szí tak miszlijo i gucsijo, ka ete pijácsse mocs dávjajo csloveki, nego ki pamet má, on dobro zná, ka szo tákse pijácsse za csloveka tak, kak za konja bics : szkocsi od njega, kda ga dobi, nego rávno záto túdi bole opesa, pa rávno tak je to túdi pri csloveki : szkocsi, kda je pijan, lárma, razbija, nego na drúgi dén sze njemi pokázse csemér, kda njemi sze zsalodec mesa, roké trepecsejo pa celi zsvot trúden i nemáren. — Pijanica sze vszaki beteg lezsi prime, deca szo njemi bleđa i szlaba, vérsztvo njemi na nikoj ide, postenjë gúbi pred lúdmí, csi li gucsi, ka je iz postenjá duzszen med lúdi idti. Csi ne ima penez na szvoje pilo, te je pripraven vkanjúvati ino kradnoti, naj szí szamo peneze szprávi. Kelko lúdihi je pa zse bilo, ki szo vmorilci posztanoli za volo pijancsivanja. Na priliko na vogrszkom sze nájvecs zseleznicske,

ali druge nesrečse od szobote vecséra i do pondelka poldnéva zgodi, ár je te nájvecs lúdih pijánih. Szpije sze telko prinasz, ka poprek na leto na vszakoga csloveka 109 litrov alkoholisztiesne pijacse pride.

To je grozovitna mea, csi známo, ka vecs kak polovica: mala deca ino vnoge zsenszke vu celom leti nikaj ne pijejo. Poznam meszto, vu sterom v soli z polovicov decé nikaj ne more napraviti, ár szo dündeki za volo pijancsivanja sztarisev. Ka pa kde escse neszpametni sztarisje deci túdi vino, ali celo zsganico davajo. Francuszki ország je csiszto katolicsanszki ino bogat bio, dnesz dén pa zcsiszta na nikoj ide, ár lüdsztvo pijáncsivánji podáno. Norisnice pa bolnisnice sze pa vsze napunjavajo, ár je krv národa z csiszta pokvarjena. Norvégszko, Svédsko, nemsko pa naprej ide, ár je národ trezen ino poleg toga zdrav, szpameten ino prilicsen za vszako delo. Záto, lübi moji, csi scséte zdravi osztati, csuvajte szebe i deco od pita pa te vidili, ka isztino mam.

Bogasztvo je ne blázsensztvo, to nam szvedocsi vu ednih novinaj eden amerikanszki milliarder, ki vise jezero million vrednoszti ma, po imeni Carnegie. Po pravici eden miliarder malo vecs ma, kak sziomaski kmet pa odrasztek njegovoga bogasztva ga prle za nesrečsnoga vcsini, ka za szrečsnoga. Ar ka je prej med hranov najbogse? Malo mesza, zkühovine pa malo száda. To pa prej vszaki ma, ki redno pa trezno zsive. Ka je vecs od toga, to prle skodi zdravji, kak vala. Obleka? Na to bogatci doszta morejo vödati za volo njihovoga bogasztva, nego kem dragsa je, tem bole neprilicsna za noso. Dragocenoszti, stere bogatec na szebe veszi, szo zsmetne pa vszevküper ne telko vredne, kak edna disecsa rozsica, stero szí sziomaska deklica vu vlasze vtekne. Bogatec prej lahko vszakovrsztno muzsiko poszlühsa pa sze razveszeljava v njoj. Da pa kde je lepsa muzsika, kak eden viher, ali tibi vetrec med vejom loga, kak je sümenje

morja, velke vodé, ali csevketanje maloga potoka, kak je peszem skorjanca ino szlavicseka. Stera muzsikáska banda zna tak igrati? Takse pa za millione nemore kúpiti. Bogatec millone da vő ne lepe malovine, szlike, kepe pa szo vszi ne vredni telko, kak vu szuncsenom traki bliscsecsi rosznati travnik, zeleni log, modre goré. Ja Bog sze je poszkrbo za csloveka, ka sze tūdi veszeliti ma prilike zadoszta, csi ma csūtenje za sztvorjenje bozse ino zado-volnoszt vu szrci szvojem. Isztino guesi ete bogatin.

Pobirajo na vsze sztrane na pomocs krscsanszkim novinam peneze. Dobrovolno lūdsztvo je vu kratkom esa-szi doszta vkūp naneszlo za budapestinszko katolicsanszko novinarszko drūzstvo ar je zarazmelo, ka szo denesnji den dobre novine proti nevernoszti nasih esaszev jako potrebne, k dobrim novinam szo pa pá penezi potrebni — jasz pa zandrūgim vdablām pizma od siritelov, ka menje trbe, kak lani, ka nase lūdsztvo nescse csteli.

Pa gledajte jasz ne proszim dara zaman, szamo to vasz proszim: narocsite szí lizstec nas ino placšajte szvojive dve korone za njega ine ga sirite tūdi med onimi, ki ga escse ne poznajo, ar je on nas dober prijatel i pripra ven tanacsnik za vsze one, ki szo szlabi, betezsni, ki dom csuvajo, kda szo drūgi pri predgi.

One pa, ki szo scse od lanskoga leta duzsni proszim, naj sze popascsijo z szvojim dugom! Mi szmo njim nase dali, zdaj de njim zse csasz, ka oni tūdi szvojo duzsnoszt zversijo!

Bassa Ivan rednik.

Vszebina.

Szresen: Hvala Szrei Jezusovomi	161
Klekl Jozsef: Salve Regina	163
Szlepecz Ivan: Daritev szv. mese	168
Lenarsich Mirkó: Od Szrea Jezusovoga	173
szj.; Vinszko pilo i cslovecsa császt	178
Bassa Ivan: Iz zgodovine szv. materecerkve	185
Drobis. — Posta	190

**Ki ne dobro, ki je vees, ali menje dobo
sznopiesov, naj mi naznani! Vsza pizma k
meni, vu stamparijo nikaj!**

**Ki sesé liszt dáblati, naj za njega dve
koroni posle na ime: Bassa Ivan plebanos
vu Bogojini (Bagonya, p. Dobronak Zala-
megye) ali naj onomi dá, od koga liszt
prekvzeme vszaki meszec.**

**Sziromáki, ki nemorejo zdaj vesaszi
plácsati, kak vszako leto, tak i letosz lahko
po veeskrátnih sumah, ali pa, kda bodo
meli, naednok plácsajo!**

Csiszti dohodki liszta sze obrnejo na zidanje ednoga
szamosztana (klostra) v krajini Szlovenszkoj na Vogrszkom.

Premiocse leto je osztalo nanjega 300 koron. Zdaj
zse mámo 1100 koron i interes.